

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. Quid, & in quotuplex consistat signi ratio formalis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

DISPUTATIO I.

DE SIGNO.

QUÆSTIO I.

Quid & in quo consistat significatio formalis?

I.
D. Augustinus varie definit signum.

Divus Aurelius Augustinus lib. de Magistratu cap. 4. & alibi sæpè definit signum, quòd sit illud, quò aliquid significatur, nam capite supra citato ait: *Dicimus ea signa universaliter omnia, quæ significant aliquid, verumtamen hæc est valde improprie acceptio, nec sufficienter explicat naturam signi, cum non sit notius, quid sit significare, quam quid sit signum esse? nec etiam est intentio Sancti Doctoris, per illud dictum definire proprie signum, sed in communi vulgi acceptione, quare notanter dicit: Dicimus universaliter, quemadmodum solet is, qui applicat ignem ad domum comburere domum, dici & significari, cum tamen significetur, cum revera non comburere sed ignem.* Secundò adhuc accipitur signum in laxiori acceptione aliqua pro omni eo, quod aliquid potentia cognoscitivæ representat, sive illud sit spirituale, sive materiale. & in hæc acceptione definit Magister sententiarum Sacramentum, quòd sit *invisibilis gratia visibilis forma*, id est, *visibile signum*; frustra enim adderetur visibile, si nullum daretur insensibile signum, hoc est, signum quod nihil representet sensibus, benè tamen potentis insensibilibus & spiritualibus, ut sunt cognitio, character baptismalis, &c. Tertio tandem accipitur proprie, prout ea comprehendit, quæ sub sensum cadunt, cum enim omnis nostra cognitio oriatur à sensibus, ea signa appellare solemus, quæ sensum movent, & in hæc acceptione definit S. Augustinus lib. 2. de Doct. Christi. 1. *Signum est res præter speciem, quam ingerit sensibus aliud aliquid esse faciens in cognitionem venire, seu ut alii & Oviedo legunt, est quod præter speciem, quam ingerit sensibus, aliud aliud facit in cognitionem venire, quas definitiones signi in tertiâ acceptione bonas esse, dubium non est & signum in primâ acceptione solet vocari formale, in secundâ instrumentale, nec de hoc controversatur, benè tamen, an hæc signi definitio competat signo? prout ab utraq; acceptione præscindit, seu prout præscindit à signo formali & instrumentali, & communiter rejicitur; Attamen etiam prout sic abstrahit ab eis.*

II.
Signum ab Augustino bene definitur.

Dico I. Benè definitur S. Augustinus signum per datam supra definitionem. Hæc est, credo, paucorum & nullius, quem apud me habuisse; Pontius exiguam tam universalis Doctoris reverentiam habens, planè eam rejicit; Attamen **Probatur Conclusio primò.** Illa est bona definitio alicujus, quæ omni & soli competit absq; superfluitate; sed hæc competit omni signo secundum rationem communem; ergò est bona. Probatur mi. si esset aliquid signum, cui non competeret maximè, essent characteres sacramentales, & alia si quæ dantur

signa spiritualia, sed hæc signa sub hæc definitione comprehenduntur; ergò competit omni & soli, & quòd competat signis materialibus, est extra controversiam. Probatur mi. si non competeret, esset ideò, quia signa spiritualia & characteres non possunt cadere sub sensum, sed cadunt; ergò. Probatur: Quia cadunt sub intellectum; sed intellectus est sensus; ergò. Probatur mi. illud verè dicitur esse sensus cui competit sentire; sed intellectui competit sentire & opinari, unde dicitur solemus in sano vel pravo sensu, ut quilibet explicet suum sensum, id est iudicium; ergò; Et si sic accipitur ly sensibus in definitione. Augustini verè competit cuilibet signo, prout etiam sentit Doctor 4. d. 6. q. 10. n. 5. nec in ullo est inconvenientia, & sanè si hanc definitionem proposuisset Aristoteles, credo quòd crepantibus buccis ab omnibus proponeretur & defenderetur, ut patet in pluribus aliis, ubi per fas & nefas, si non in re, verba circumulant, ut vel leve aliquid dictum Aristotelis tueantur, & eidem apparentiam faciant. Confirmatur ex D. Bernardo, qui Serm. 10. & alibi frequentè intellectum sensum vocat, ergò.

Dices: Quamvis per sensum possit intellectus intelligi, aliquando non posse tamen hic, quia faceret sensum, quòd signum sit illud, quod præter speciem quam ingerit intellectui, aliud facit incognitionem venire, nam tunc eidem ingereret, & eundem faceret venire in cognitionem. R. quòd sensus erit disjunctivus, ita quòd tam huic quam illi & tertio sensui aliquam ingerat speciem, & si sit spiritualis, quòd etiam eundem faciet in cognitionem venire, non tamen secundum idem sed secundum aliud puta secundum species impressas, quas Adversarii dicunt esse signa formalia, nec est inconveniens etiam, quòd idem seipsum representet sibi ipsi cognoscendum, prout evenit in cognitionibus reflexis, & etiam in aliquibus signis instrumentalibus, nam ly *verbum Nomen, &c.* non modò alias voces, verba, nomina, &c. representant sed etiam seipsa. Sed ut hæc Doctrina magis confirmetur & solidius stabilietur, Nego pro isto statu alia esse signa quam instrumentalia, quo probato definitio omninò rejici non poterit, adeòq;

Dico 2. Nec species impressæ, nec species expressæ sunt signa proprie dicta. Hæc solummodò patrocinium habet à Barone, & Probatur de speciebus impressis: Quia secundum communem sententiam objectum non est signum; ergò nec species impressa; probatur consequentia: quidquid impedit objectum esse signum, impedit etiam speciem impressam; sed objectum ex concessis non potest; ergò nec species: probatur ma. quia species impressa supplet vices objecti ergò. Confirmatur habitus, qui se tenet ex parte potentia ad producendam cognitionem, non habet rationem signi; ergò nec species quæ se tenet ex parte objecti. Proba-

quam potentiam in cognitionem alterius; dixi ad summum secundum habitudinem, quia actualis deductio est merum accidens, nam sopitis omnibus potentis & sensibus naturaliter fumus significat ignem. Sed pro Connubricensibus.

VIII.
Non omnia
que ponuntur
in defini-
tione sunt de
essentiâ defi-
niti.

Arguitur: Illa que ponuntur in definitione, sunt de essentiâ definiti, sed uterq; respectus ponitur in definitione; ergo uterq; erit de essentiâ. R. negando ma. nam non omnia, que essentialia sunt tantum in definitione exprimentur, sed etiam nonnunquam & sat frequentè ea, que sunt propria propter majorem claritatem & meliorem intelligentiam.

Instatur: Illa debent censei poni essentialiter in definitione, quorum unum sine altero intelligi nequit, sed unus respectus sine altero intelligi nequit; ergo directè uterq; ponitur in definitione. Probatur mi. unus sine altero referri nequit; ergo nec unus sine altero intelligi nequit. R. negando mi. cum suâ probatione, & ratio patet ex dictis. Deinde sequeretur, quòd signum esset ens per accidens, nimirum compositum ex duabus relationibus diversæ speciei, que non habent se per modum actûs & potentia; quia certum est, signum & signatum esse correlativè opposita; ergo fundamentum adæquatum correlationis, que vocatur significatio passiva, est res significata, sicut & significationis activæ fundamentum adæquatum est ipsum signum, oppositorum enim eadem est ratio. Sed

Urgetur. Dantur multæ aliæ relationes, que essentialiter diversa respiciunt; ergo etiam signum poterit essentialiter diversa respicere, scilicet signatum & ipsam potentiam; probatur aut, quia relatio generis essentialiter respicit diversas species, spiratio passiva respicit Patrem & Filium, veluti duos spirantes; ergo. R. negando consequentiam: Quia non ex eo quòd aliqua relatio possit plures respicere terminos, dicitur præcisè signi rationem formalem esse respectum ad signatum. sed quia per hunc respectum completur inesse signi adeoq; superflue additur alter respectus ad potentiam, tanquam esset essentialis.

QUÆSTIO II.

Quotuplex sit signum?

I.
Signum pri-
mo multipli-
citer dividitur.

Scotus 4. d. 1. q. 2. D. Thomas 4. d. 1. q. 1. a. 1. Ricardus & Theologi communiter signum primò dividunt in *Rememorativum, Demonstrativum & Prognosticum*. Item in *Practicum & Speculativum*. Signa *rememorativa* appellant ea, que aliqua præterita in memoriam revocant, hujusmodi est, quod Deus statuit in iride Genesis 6. ubi dicit: *Ponam arcum in nubibus cæli & recordabor fæderis mei*: Signa *demonstrativa* ea sunt, que præsentia demonstrant, ut fumus ignem, gemitus dolorem: *Prognostica* verò sunt, que futura & ventura denuntiant, ut visio Iridis denuntiat nobis nunquam futurum Catalysimum, & venturam pluviam, & talia sunt etiam varii colores, tum in lunatum in sole. Juxta illud Poëta: *Ceruleæ plu-*

vias denuntiat igneus Euros, & alterum Pallida luvina pluit, rubicunda fluat, alba serenat. Signa *Practica* ea dicuntur, que non modò aliquid significant, sed etiam illud quod signant, efficiunt, & talia sunt Sacramenta, que sunt invisibilis gratiæ visibilia signa, eamq; efficiunt & causant, an Physicè vel moralitèr? non est hujus fori; *Signa Speculativa* sunt, que signatum suum non efficiunt sed tantum ad ejus cognitionem ducunt, imò & plura alia adferri solent, verumtamen quia vel ad propositum non spectant, vel ad ea de quibus hic agam reducuntur, ideò enumerationem eorum omitto. Quantum pertinet ergo ad præsens institutum, aliqui signum ut sic dividunt in *formale & instrumentale*; *formale* vocant *rationem cognoscendi non cognitam*, & sunt species tam expressæ quam impressæ; *Signum instrumentale* appellant *rationem cognoscendi cognitam*, id est, que prius cognita, postea ducit in cognitionem alterius, sed quia in questione præcedenti exclusi signa formalia à ratione signorum, nihil amplius de iis agendum restat. Signum itaq; propriè & primò dividitur in *naturale & adplacitum*, seu ut D. Augustinus loquitur lib. 2. Doct. Christi. cap. 1. *Signorum alia sunt naturalia, alia data*: *Naturalia* sunt, que sine voluntate atq; ullo appetitu significandi præter se aliquid aliud ex se cognosci faciunt, sicut est fumus significans ignem, non enim volens significare id facit sed rerum expertarum animadversione & notatione cognoscitur, ignem subesse, etiam si fumus solus appareat; sed & veltigium transeuntis animantis ad hoc genus pertinet, & vultus irati, seu tristis affectionem animi significat, etiam nullà ejus voluntate: id est absq; aliqua institutione & cap. 2. ait: *Data verò sunt, que sibi quæque viventia invicem dant ad demonstrandos, quantum possunt motu animi sui vel sensa aut intellecta qualibet*: Nec ulla causa est nobis significandi, id est, signum dandi, nisi ad depromendum & trajiciendum in alterius animum, id quod in animo gerit is, qui signum dat. Brevitèr, *signum naturale independentèr ab institutione, & adplacitum dependentèr significat*. De hac ergo divisione queritur, primò, an bona sit & adæquata? secundò, an Relatio signi ad suum signatum sit realis, vel rationis? non queritur autem de relatione signi adplacitum, quia de hac communiter sentiunt, quòd sit denominatio extrinseca, aut si est relatio, quòd ea vel erit rationis vel aliqua moralis. Quantum ad primum; duplex est sententia, Affirmativa una, altera negativa; negativa putat, quòd dentur aliqua signa, que nec sunt naturalia, nec ex institutione, & tale vocant signum ex consuetudine, quale dicunt esse illud, quod canis domum rediens significet adventum Domini, &c. Attramen contra hanc sententiam

Dico 1. *Divisio signi in naturale & adplacitum est adæquata*. Hæc est communior Scottistarum & in Scholis & Probatur, tum auctoritate D. Augustini sic dividit, tum ratione. Quia omne signum vel ex institutione hominum, vel est independentèr ab institutione hominum; si est ex institutione hominum, est adplacitum; si autem est independentèr à tali institutione, erit naturale; ergo adæquate dividit.